

یادداشت

تاریخ: 92/10/8

سریال PDN: 136377

تدوین گر: حسن حیدری - استادیار موسسه

تیتر پیشنهادی: تجارت خارجی ایران در ۹ ماهه سال ۱۳۹۲؛ کاهش شکاف صادرات و واردات و کاهش قیمت کالاهای صادراتی ایرانی

تجارت خارجی ایران در ۹ ماهه سال ۱۳۹۲؛ کاهش شکاف صادرات و واردات و کاهش قیمت کالاهای صادراتی ایرانی

اخیرا گزارش نه ماهه تجارت خارجی ایران توسط گمرک منتشر شد که نشان می‌دهد شکاف بین صادرات غیرنفتی و واردات کاهش یافته است. بر این اساس، میزان کل صادرات غیرنفتی ایران در نه‌ماهه طی شده از سال ۱۳۹۲ که از مبادی گمرکی ایران به جهان صادر شده است ۲۹.۲۴۱ میلیارد دلار و میزان واردات ۳۳.۲۶۶ میلیارد دلار بوده است که به ترتیب نسبت به مدت مشابه سال قبل در صادرات کاهش ۸.۵۲ درصدی و در واردات نیز کاهش ۱۷.۳۴ درصدی را شاهد هستیم. با توجه به اینکه در سال گذشته در پایان سال شاهد صادرات غیرنفتی به میزان بیش از ۴۱.۴ میلیارد دلار بوده‌ایم^۱، اگر رشد منفی ۸.۵۲ درصدی صادرات غیرنفتی در مجموع صادرات سال جاری ادامه یابد، در پایان سال شاهد صادرات حدود ۳۷.۸ میلیارد دلاری خواهیم بود. اما دو نکته مهم از بررسی آمار صادرات و واردات قابل ذکر است.

نکته اول کاهش شدیدتر واردات نسبت به صادرات است که با توجه به محدودیتهای ارزی در سالهای اخیر، کاهش درآمدهای نفتی و کاهش صادرات غیرنفتی که در مجموع درآمدهای ارزی کشور را شکل می‌دهند، و افزایش نرخ ارز طی دو سال گذشته امری طبیعی است. در این صورت شاهد هستیم که بین صادرات غیرنفتی و واردات اختلاف حدودا ۴ میلیارد دلاری وجود دارد که در سالهای گذشته امری دور از دسترس می‌نمود. به عنوان مثال، در پایان سال گذشته بین آمار واردات (۴۱.۴ میلیارد دلار) و صادرات (۵۳.۴ میلیارد دلار) اختلاف حدودا ۱۲ میلیارد دلاری وجود داشت، اما در حال حاضر اگر روند رشد منفی ۱۷.۳۴ درصدی برای کل سال ۱۳۹۲ ادامه یابد، در پایان سال میزان واردات در مجموع ۴۴.۱۴ میلیارد دلار خواهد بود که با مقایسه رقم پیش‌بینی ۳۷.۸ میلیارد دلاری برای صادرات غیرنفتی در پایان سال، در مجموع شاهد شکاف حدودا ۶.۳ میلیارد دلاری بین صادرات غیرنفتی و واردات خواهیم بود. اما باید دقت کرد که کاهش این شکاف در صورتی می‌تواند یک اتفاق کاملا مثبت تلقی شود که افزایش بیشتر صادرات در کنار رشد کمتر واردات سبب کاهش این شکاف شده باشد، اما در سالهای اخیر شاهد کاهش صادرات غیرنفتی در کنار کاهش شدیدتر واردات هستیم که اگرچه برای پرهیز از انباشت کسری تجاری کشور لازم است، اما با توجه به اینکه صادرات غیرنفتی کشور نیز کاهش یافته است، باید در تحلیل آن دقت بیشتری داشت. از سوی دیگر، بخش بزرگی از

^۱ - گمرک جمهوری اسلامی ایران، سالنامه آمار تجارت خارجی ایران سال ۱۳۹۱، جدول صفحه ۳ و سایر جداول بخش صادرات

واردات کشور، واردات برای تولید است. به بیان دیگر، واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای بخش قابل توجهی از واردات کشور را تشکیل می‌دهند. در این صورت اگر این کاهش واردات بیشتر در این گروه از کالاها رخ داده باشد، باید منتظر کاهش توان تولید و سرمایه‌گذاری در سالهای آینده باشیم.

نکته دوم که از بررسی آمار کلی صادرات و واردات طی نهم‌ماهه طی شده از سال جاری برمی‌آید و باید بیشتر بدان توجه کرد، کاهش ارزش صادرات در مقابل افزایش وزن آن است. در واقع ارقام گمرکی نشان می‌دهند در مجموع ۶۵۹۹۹ هزار تن کالا از ایران صادر شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل بیش از ۱۱ درصد رشد داشته است. این رشد در وزن در کنار کاهش بیش از ۸.۵ درصد در ارزش کالاهای صادراتی ایران نشان می‌دهد ارزش هر واحد کالای صادراتی ایران کاهش یافته است. بنابراین صادرکنندگان ایرانی که قبلاً (در نهم‌ماهه سال ۱۳۹۱) به ازای هر تن کالای صادراتی تقریباً ۰.۵۴ میلیون دلار از بازار جهانی کسب می‌کردند، در نهم‌ماهه سال ۱۳۹۲ تنها ۰.۴۴ میلیون دلار از فروش هر تن کالا بدست می‌آورند. این بدان معنا است که به طور متوسط کالاهای کم‌ارزش‌تری از ایران به جهان صادر می‌شود که زنگ خطری برای مسولین و سیاست‌گذاران تولید و بازرگانی کشور است. این در شرایطی است که در همین مدت شاهد هستیم وزن هر تن کالای وارداتی بیش از ۲۵ درصد کاهش داشته که با احتساب کاهش ارزش ۱۷.۳۴ درصدی در ارزش واردات، نشان می‌دهد ارزش هر تن کالای وارداتی به ایران افزایش یافته است. به طوری که اگر در نهم‌ماهه سال ۱۳۹۱ به ازای هر تن واردات به ایران ۱.۳۴ میلیون دلار پرداخت می‌شد، در نهم‌ماهه سال ۱۳۹۲ این رقم به ۱.۴۸ میلیون دلار افزایش یافته است. به بیان دیگر، ایران به جهان کالاهای کم‌ارزش با وزن بیشتر صادر می‌کند و در مقابل کالاهای باارزش بیشتر و وزن کمتر وارد می‌کند و این روند در حال تشدید است. جدا از اینکه علت افزایش قیمت هر تن کالای وارداتی چه مواردی است (افزایش قیمت، تغییر ترکیب یا افزایش هزینه مبادله ناشی از تحریم‌های اقتصادی)، اما در هر حال تداوم این روند به معنای کاهش رابطه مبادله قیمتی در اقتصاد ایران و کاهش قیمت نسبی کالاهای ایرانی در بازار جهانی است.

تایید کننده:	تایید مدیر ذیربط:	تایید حوزه ریاست:	تایید رییس موسسه:
☐	☐	☐	☐